Valet 1921

Vardagstryck

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

VALET 1921

N:R 2 | UTGIVEN AV VÄSTERBOTTENS SOCIALDEMOKRATISKA PARTIDISTRIKT | SEPT. 1921

F. statsrådet Nothin i talarstolen.

Bemöter högerns angrepp mot socialismen, tar upp frågan om lantbrukarnas och arbetarnas gemensamma intressen samt belyser talet om arbetarrörelsens "frihetsfientlighet".

Herr Nothin erinrade till en början om det genom kriget och dess efterverkningar uppkomna läget såväl utomlands som här hemma.

Man hade på högerhåll velat se en av de viktigaste orsakerna till den nuvarande ekonomiska krisen här i landet i lagarna om 8 timmars maximalarbetsdag; såväl vid sista riksdagen som särskilt under sommarens pressdiskussion hade angreppen mot denna lagstiftning förts fram på ett sätt, som om densamma ensam bure skulden till hela nödläget.

Varje eftertanke måste dock visa det oriktiga i dessa angrepp. Sistlidna vår hade i samband med de då pågående striderna inom olika fack om lönereduktioner verkställts en del beräkningar angående arbetslönernas inverkan å prisbildningen. Resultatet av dessa undersökningar funnes publicerat i tidskriften "Fackföreningsrörelsen" för den 21 april 1921 och gåve vid handen, att en genomgående sänkning av alla arbetslöner över lag med 20 proc. skulle i fråga om textilindustrin betyda en prissänkning för konsumenterna av 3 öre på varje krona. I fråga om sulfitindustrin skulle en reduktion av trämassearbetarnas löner med 15 proc. nedsätta den färdiga varans pris med 2 kr. per ton; samtidigt uppgavs skillnaden i tillverkningskostnad kunna variera mellan olika fabriker med upp till 10 kr. per ton.

Givet vore, att det svårligen läte sig göra att verkställa några absolut exakta beräkningar av ifrågavarande art, men utredningen visade dock tydligen, att den fördyring av arbetskraften, som en full kompensation i lönehänseende till arbetarna för den förkortade arbetsveckan kunde hava medfört, icke hade någon betydelse för den nu iråkade krisen. I den mån krisen inom landet berodde av prisdifferenser i förhållande till den utländska marknaden, vore dessa differenser av helt annan art. Emellertid var det ju ej endast vårt land, som vore hemsökt av arbetslöshet; den vore svår i de flesta delar av världen och hade t. o. m. börjat senare här, trots landets 8-timmarsdag, än ute i världen.

Producenter och affärsmän satte prisskruven i gång.

Att det ekonomiska eländet ytterst bottnade i världskriget och dess efterverkningar, därom torde ej kunna vara mera än en mening. Varje mera betydande krig, därunder samhällslivet blivit snedvridet och därunder handelsförbindelserna avstannat samt produktionen lamslagits eller verksamheten inriktats å andra grenar, måste medföra en mer eller mindre svårartad kris, innan samhällslivet kunde återvända i de gamla fårorna, därom bure historien alltför tydliga vittnesbörd. Också hade sedan länge den nuvarande fredskrisen varit förutsagd från olika håll. Givet vore att den kris, som sålunda måste föregå en återgång till mera normala förhållanden och som yttrade sig i prisfall med därav föranledd stagnation i rörelsen, måste göra sig starkare gällande ju mera priserna under den föregående tiden blivit drivna i höjden.

Motståndarna till arbetarepartiet borde erinra sig, att det var producenter och affärsmän, som genom förhöjda pris på sina varor satte prisskruven igång; arbetslönerna började först långt efteråt stiga. Ej heller hade det varit från arbetsgivarehåll, som man mest energiskt sökt sätta en damm för prisstegringen. Försöken att genom räntestegringar förhindra penningvärdets fall torde hava mött det starkaste motståndet just från industrimannahåll. Den kris, som måste komma, hade man där velat i det längsta skjuta från sig även med risk, att densamma skulle ytterligare försvåras, och det medel, som man från högerhåll nu i främsta rummet förordade, nämligen förhöjda industritullar, vore enligt talarens mening av beskaffenhet att i längden göra det onda värre. Det borde nämligen ihågkommas, att varje tullskydd genom prisfördyring verkade direkt hämmande på vår exportindustri, som beräknats hava vid tiden för världskrigets utbrott utgjort inemot hälften av landets hela industri. Beträffande annan industri kunde väl under mera normala förhållanden ett tullskydd för en eller annan industrigren verka för tillfället stimulerande — att med nu rådande prisdifferenser genom tullskydd lämna industrin någon verklig hjälp torde dock vara uteslutet — men krav på tullskydd från ett håll följdes snart av anspråk på skyddstullar för andra näringsgrenar; prisskruven komme i gång och snart hade den först tullskyddade näringsgrenen på grund av den allmänna prisfördyringen i stort sett ej högre konkurrenskraft på hemmamarknaden gent emot utländska varor, än den haft innan tullskyddet kom. Och den vore så tillvida sämre ställd än förut, som möjligheten att vinna insteg på den utländska marknaden förminskats.

Försöken att misstänkliggöra socialiseringen.

Nyligen hade i en ledande högertidning lästs en vädjan, däri framhölls hurusom arbetarnas och företagarnas intressen vore gemensamma; om fabrikerna stängdes och firmorna gjorde konkurs, så vore det inte bara aktieägarna utan även arbetarna, som drabbades av olyckan, och om företagen finge framgång, så ljusnade det för arbetarna.

Ja, detta vore nog riktigt. Det skulle ingalunda förnekas, att den ekonomiska situationen vore bekymmersam för industriledarna och det stode nog klart för Sverges arbetare, som redan lede under en allt svårare arbetslöshet, att det skulle vara bättre, om företagen komme i gång.

Men då det vädjades till arbetarna, att de skulle bära sin del av krisens svårigheter, så borde det också kunna förväntas, såväl att man gjorde allt vad göras kunde för att nedbringa arbetarnas levnadskostnader som även att arbetarna finge förvissa sig om, att deras löner ej oskäligt reducerades. I stället hade man vid sista riksdagen gått i författning om att höja spannmålstullarna; och det mottagande på arbetsgivarehåll, som den s. k. Eskilstunaresolutionen mött, visade att man ej heller i det senare hänseendet hade någon förståelse för arbetarnas berättigade krav.

Mot arbetarerörelsen och dess strävanden gjordes från högerhåll häftigare angrepp än någonsin.

Särskilt riktade man sig därvid mot socialiseringen. Denna sökte man misstänkliggöra på alla sätt. Alltjämt för spordes sålunda erinringar om kristidskommissionerna; att kommissionsväsende och socialdemokrati icke vore detsamma företege man däremot och huru det under krigsåren skulle sett ut i landet om vi ej haft de förkättrade kommissionerna yttrade man sig ej heller om. Vidare hänvisade man på högerhåll till vår nuvarande statsdrift och särskilt statsbanorna såsom ett varnande exempel. Talaren erinrade därom, att järnvägarnas dåliga resultat till stor del föranletts av driftsförlusten å de s. k. kulturbanorna. I fråga om kommunikationsverk kunde man för övrigt ej bortse från att desamma vore ej blott affärsdrivande, utan jämväl hade att tjäna ett mera allmänt ändamål. I den mån våra affärsdrivande verk givit ett dåligt resultat och i den mån detta ej berodde av nu berörda eller andra liknande förhållanden, så vore det ingalunda i och för sig ett bevis på statsdriftens olämplighet utan endast på att statsdriften ägde rum under allt för tunga och stela former. Det kunde visa sig nödigt att åt driftsledningen inrymma en helt annan och vidsträcktare befogenhet än den vi nu hade; man borde vidare göra klart för sig, att om en man i chefsställning vidtoge åtgärder, som vid den tiden måste för en omdömesgill person te sig såsom behövliga eller fördelaktiga, han ej kunde klandras för att de sedan misslyckades; men att man däremot borde med allvar gripa in mot dem, som vare sig av lättja eller av fruktan för tadel intet ville eller vågade göra utan läte verksamheten försumpas. Mycket torde även vara att vinna genom förenkling av de nu fruktansvärt tunga apparaterna för kontroll och revision. Slapphet eller oredlighet i förvaltningen kunde på ett i stort sett lika tillfredsställande sätt avslöjas genom företagna stickprov, och vinsten av en rättelse utav de mera tillfälliga och ofrivilliga fel, som upptäcktes genom en minutiös detaljgranskning, torde ej motsvara kostnaden därför.

Emellertid vore nog den uppfattningen befogad, att angreppen mot socialiseringen bottnade icke i saksköl utan i en strävan att utan ett sakligt övervägande av frågan till varje pris försvara den nuvarande kapitalistiska produktionsordningen. På annat sätt kunde det icke förklaras, t. ex. att man ville genom upplösning av den nu arbetande socialiseringsnämnden t. o. m. förhindra en utredning av hithörande spörsmål.

Ha arbetare och lantbrukare stridiga intressen?

För att komma socialiseringstanken till livs sökte man även i övrigt misskreditera arbetarepartiet.

Särskilt sökte man ställa bönderna i opposition mot arbetarna. Men huru förhölle det sig då med deras stridiga intressen? Talaren belyste den fråga, där intressena hittills ansetts gå mest i sär, nämligen frågan om livsmedelstullarna. Av de olika brukningsdelarna i landet vore icke mindre än 236,000 eller omkring 55 proc. av hela antalet brukningsdelar under 5 hektar; 93,000 eller omkring 22 proc. vore mellan 5 och 10 hektar; 62,000 eller omkring 14 proc. vore mellan 10 och 20 hektar och blott återstående 9 proc. eller cirka 37,000 stycken vore över 20 hektar. Givet vore att för de lantbrukare, som producerade mindre än de själva förbrukade, vore livsmedelstullar direkt menliga; så vore även fallet för dem, som ej hade produkter i mera avsevärd grad till avsalu. Det vore visserligen för dem likgiltigt, om vad de själva konsumerade, i handeln noterades med högre eller lägre pris, men genom den allmänna prisförhöjning, som livsmedelstullar medförde, och genom de andra tullar, som komme i släptåg, stegrades dessa lantbrukares övriga utgifter. Först för de lantbrukare, som i mera betydande grad hade produkter till avsalu, medförde en förhöjning av livsmedelstullarna verklig fördel; men huru många vore dessa lantbrukare. Med hänsyn till de olikartade förhållandena i skilda delar av landet läte det sig endast med svårighet göra att verkställa några mera exakta beräkningar i detta hänseende. Vad spannmålstullarna anginge torde det emellertid kunna tagas för givet, att blott ett fåtal procent av landets jordbrukarbefolkning hade nytta av desamma. Beträffande tullarna å animaliska produkter, vore det väl sant, att de hade betydelse för ett större antal jordbrukare, men en objektiv undersökning torde dock giva vid handen, att blott en mindre del hade så mycket produkter till avsalu, att för dem fördelarna uppvägde de indirekta nackdelarna.

Emellertid måste ihågkommas, att livsmedelstullar blott hjälpte de för tillfället besittande. Jorden höjdes i pris och de, som därefter skaffade sig större lantbruk, vare sig eget eller på arrende, finge så mycket större kapital att förränta. Och för de mindre bemedlade, de som ville skaffa sig ett eget hem eller ett småbruk, för dem försvårades detta genom jordens fördyrande.

Med avseende å framtiden sökte man skrämma bönderna för socialiseringen. Men vore denna då farlig för dem? Att densamma kunde komma att rikta sin udd mot de större egendomarna kunde ej förnekas, men ett annat bleve förhållandet med de vanliga hemmansbruken och småbruken. Att socialisera dessa kunde ju ej ifrågasättas. Det vore ej blott ändamålslöst — socialiseringen vore ju intet självändamål utan ett medel och vad man med den ville nå vore bättre och drägligare levnadsförhållanden för dem, som nu levde på samhällets skuggsida — men det vore även omöjligt. En annan sak vore, att man på andra sätt ville trygga ett bättre utnyttjande av jordbruksjorden och förhindra att densamma gjordes till föremål för jobberi samt att man ville bereda de arbetande den trevnad och trygghetskänsla, som ett eget hem medförde; i dessa hänseenden sammanfölle böndernas och arbetarnas intressen.

Talet om arbetarrörelsens "frihetsfientlighet".

Ej heller vore arbetarerörelsen frihetsfientlig. Det hade sagts, att nuvarande samhällsförhållanden beredde möjlighet för vem som helst att arbeta sig upp till en plats i solen; men att socialiseringen skulle göra alla till kuggar i hjul. Men huru förhöll det sig i verkligheten härmed? Den nuvarande industriella produktionsordningen förutsatte, att den stora mängden levde på bottnen, oftast i ekonomiskt betryck och alltid i oro för framtiden. Om man med frihet förstode tanke- och yttrandefrihet samt möjlighet för de enskilda samhällsmedlemmarna att fritt göra och låta vad de ville, därutinnan bundna allenast av skyldig hänsyn till andra och till det allmännas väl, och om man med frihet vidare förstode en tryggad och oberoende ställning för största möjliga antal människor, så vore det ej arbetarna, som vore frihetsfientliga.

Men samtidigt borde man på arbetarehåll göra klart för sig att på en socialisering icke finge ställas några obegränsade förhoppningar. Därest företagarnas vinster, efter skäligt avdrag för deras arbete, sloges ut på arbetarna, bleve beloppet för varje man ej allt för stort; ihågkommas borde därjämte, att en väsentlig del av företagarevinsterna icke konsumerades utan användes för utvidgningar och nyanläggningar, som allt fortfarande måste ske, om ej stagnation och tillbakagång skulle inträda. Vad arbetarepartiet hoppades av en socialisering vore emellertid ej blott en rättvisare fördelning av vinsten utan även ett gynnsammare produktionsresultat genom större planmässighet och ändamålsenlighet. Genom ett avlägsnande av de bittra motsättningar, som den nuvarande produktionsordningen skapade såväl inom de olika samhällena som mellan dessa inbördes, skulle också mycket vara att vinna. Det vore ett dåligt försvar för den nuvarande ordningen, och det innebure en orättvis och pessimistisk tanke om människorna, då man framhölle företagarevinsten, d. v. s. egennyttan, såsom en nödvändig förutsättning för näringslivets utveckling. Det vore ej blott företagarens vinstbegär, utan det vore även den arbetsglädje, varmed arbetarna ginge till sin gärning, som bestämde företagets framgång.

Arbetarepartiets motståndare förde gärna fosterlandets namn på tal, men de borde besinna, att staten ej vore något självändamål, utan att den bästa fosterlandskärleken visade sig i oegennyttig omtanke om dem, som bäst behövde samhällets skydd.

Om de många av dem, som dock vore besjälade av en verklig medborgaranda, ställde sig oförstående för arbetarnas synpunkter, så borde erfarenheten av det motstånd, tidigare reformer på sin tid väckt, mana till eftertanke. Huru bittert hade ej en gång striden stått om t. ex. den allmänna folkbildningens införande och vem ville nu ifrågasätta det berättigade i densammas genomförande? Få torde också de vara som ville återinföra de för några år sedan så omstridda inkomststrecken för den politiska rösträtten och t. o. m. högern skänkte numera den nyss så förkättrade parlamentarismen sitt gillande. Men varje nytt reformkrav framkallade samma bittra motstånd. Man drage sig onekligen till minnes de ord, som återfunnes i ett av Viktor Rydbergs arbeten: "Det går an att måla idealer och ställa dem för människans ögon, men att söka förverkliga dem, att med kraftig och skonslös hand gripa in i verkligheten för att omskapa den till något sannare och skönare, det framkallar alla tröghetens, vanans och ondskans makter till förtvivlat motstånd."

Väljare! Man och kvinna!

Se till att på valdagen din röstsedel har följande partibeteckning:

"SOCIALDEMOKRATERNA"

och att dessa namn finnas å densamma:

A. Oskar Kriström, Folkskollärare, Sandvik, Holmsund.
Frans Eriksson, Slaktarmästare, Bureå.
Olov Öberg, Hemmansägare, Holmsund, Gunnarn
Karl Vallén, Banmästare, Bastuträsk.
Oskar Dalqvist, Lokeldare, Vännäs.
Karl Håkansson, Arbetare, Byske.
Oskar Lindberg, Arbetare, Norrbyskär.

Valstridens innebörd. Kamp efter klasslinjer. Att icke rösta är ett svek.

Den nu pågående valstriden ter sig företrädesvis såsom en kamp mellan de besittande och icke besittande klasserna i vårt land. Icke en av de frågor, som stå i stridens förgrund, kan ur klasskampssynpunkt betraktas såsom ens tillnärmelsevis neutral. Nu kan visserligen med full rätt framhållas, att den politiska kampen under alla tider varit en klassernas intressekamp. Men man skulle sannerligen vara mycket blind, om man icke såge, att klasskampskaraktären nu är mera framträdande än någonsin. Se vi litet närmare på de mest omstridda frågorna, märka vi strax, att detta påstående är riktigt.

Vi ha frågan om 8-timmarslagen. Arbetarna vilja behålla och förbättra denna lag. Kapitalisterna, i det politiska livet företrädda främst av högerpartiet, vilja helst avskaffa den. Här stå de mest renodlade klassynpunkter emot varandra. Arbetareklassen har emellertid härvidlag en så till vida starkare ställning som alla verkligt bärande sociala och humanitära skäl tala för densammas ståndpunkt.

Försöken att införa en antistrejklagstiftning, som skulle beröva lantarbetare, järnvägsmän och andra stora arbetaregrupper strejkvapnet, äro till sin karaktär alldeles soiklara. Det är heller inga tvivel om, att arbetarna skola till det yttersta värna sig emot försöken att klavbinda deras rörelsefrihet.

Gå vi sedan över till tullfrågorna, så slår det oss genast huru ohöljt utsugarintressena här träda fram. Vårt lands produktion, både beträffande jordbruk och industri, är på grund av alla landets naturliga betingelser av sådan beskaffenhet, att den ojämförligt största massan av landets befolkning måste lida direkta ekonomiska förluster genom en tullpolitik i högerns stil. Endast en jämförelsevis ringa del av våra jordbruk ha spannmålsöverskott till försäljning och på grund därav direkt nytta av spannmålstullar. Den absolut största och mest betydande delen av vår industri är bäst betjänad av fri handel och lider endast skada av en tullpolitik som ökar omkostnaderna för densamma. Tullpolitiken leder till två för folkhushållet långt i från önskvärda resultat. För det första tvingas landets breda konsumentmassor att betala oskäliga skatter till en liten grupp godsägare och storbönder, till vissa fabrikanter, som producera för den inhemska marknaden samt till de affärslivets roffarligor, som alltid vid tullförhöjningar och dylika åtgärder göra förtjänster på innelliggande eller i sista ögonblicket ihopravsade lager. För det andra ammas det bakom de konstgjorda tullmurarna upp en del industrier, som ej ha några som helst naturliga förutsättningar i vårt land. Arbetskraft och kapital, som med lyckligt resultat skulle kunna placeras t. ex. i någon av de standardindustrier, som bilda vårt näringslivs ryggrad, lockas genom tullagstiftningen in på avvägar. Och sedan man en gång genom sitt tullvurmeri skapat fram en rad sådana näringslivets flaskbarn, som ögonblickligen skulle dö, om de icke genom tulltaxan fingo dia ur det fattiga folkets fickor, tycker man sig ha förpliktelser att under alla förhållanden, hur orimliga krav än från deras sida ställas, "skydda" dessa industrier. Ur en klok folkhushållnings synpunkt är det naturligtvis rena vanvettet.

Högern för emellertid med frejdigt mod striden för de små grupper, som behöva extra hjälp för att skinna folkets flertal. Även i denna fråga utspinner sig en intressekonflikt, som i grunden ingenting annat är än utsugarintressets klasskamp mot de breda befolkningslagren.

Den industriella demokratin är även en av valstridens huvudfrågor. Denna fråga, som ytterst gäller brytandet av den kapitalistiska autokratin inom produktionen, manar alldeles självklart fram en kamp efter rena klasslinjer. Högern vill behålla den gamla ordningen, socialdemokratin vill skapa fram ett nytt system, som tar sikte på arbetares och konsumenters fulla bestämmanderätt. Följer man den socialdemokratiska linjen ut så rullas bakom den industriella demokratins primära problem hela det väldiga socialiseringsspörsmålet upp. Även detta spörsmål är en av valrörelsens mest omdebatterade stridsfrågor. När högern, "näringslivets parti", kommer in på det temat, är tonen mer än vanligt hetsig. Man vädjar från det hållet ohöljt till de besittande gruppernas klassinstinkter mot "näringslivets fiender", socialisterna. Här får mångenstädes varje försök till saklig argumentering maka åt sig för den rena hetsen.

Huvudlinjen i valkampanjen är även detta år i likhet med 1920 striden mellan socialdemokratin och högergrupperna. Till de sistnämnda kan med lugnt samvete även bondeförbundet räknas, ty det har många gånger visat, var det placerar sitt votum, när det gäller för eller emot det arbetande folkets intressen. Liberalerna trängas för varje valstrid allt mera i bakgrunden. Detta är ett faktum, som icke undanskymmes av den anspråksfulla ton, partiets förespråkare i press och på tribun alltjämt älska att anlägga. Partiets manifest, som bär den politiska klenmodighetens alla kännemärken, vittnar dock om, att liberalerna börja få åtminstone en oklar förkänning av, att de äro på väg mot de blygsammare positionerna.

De båda partier, som genom radikala åthävor försöka göra socialdemokratin rangen stridig inom arbetareklassen, verka synnerligen modfällda. Kommunisterna, som under 1920 års valrörelse förde ett måttlöst oväsen mot socialdemokratin, har man nu egentligen icke hört något annat utav, än att deras högsta önskan varit att få gå fram med samma partibeteckning som det förrädiska socialdemokratiska partiet. Det nebulosaartade vänstersoialistiska partiet saknar även så gott som alla chanser.

Vi kunna alltså ännu en gång slå fast: Huvudstriden står mellan socialdemokrati och högergrupper. Och för att bilden skall bli fullständigt klar bör tillfogas: Huvudfrågorna äro de ekonomiska problemen och frontlinjen markeras genom de varandra motsatta klassintressen, som överallt skära ihop.

En upplyst och vaken arbetareklass skulle kunna skaffa socialdemokratin majoritet i andra kammaren vid höstens val. Inom svenska folket utgör nämligen den rena underklassen det avgjorda flertalet. Detta faktum bör sporra till större ansträngningar än någonsin.

Men det bör samtidigt stå klart för var och en, att även den mest avgjorda valseger för socialdemokratin, icke skulle i ett slag avskaffa de rådande svårigheterna eller genomföra något idealiskt tillstånd. Det är under alla förhållanden ofantliga svårigheter att brottas med, väldiga problem att lösa. Alla lättsinniga förhoppningar på större vinster av en valseger än möjligheterna och de rådande förhållandena medgiva böra skrinläggas. Det bör förstås av envar, att en socialdemokratisk valseger kommer att fordra klokhet och ansvarskänsla icke endast av de män, som stå längst framme i stridslinjen, utan även bland de stora massorna.

Låt oss endast göra det tankeexperimentet, att segern bleve så definitiv att socialdemokratin måste taga regeringsansvaret under den svåra tid, vi nu genomleva! Det finnes inga skäl att antaga, att inte en socialdemokratisk regering skulle göra allt vad i dess förmåga stode för att lindra det fattiga folkets nöd. Men det råder heller inga som helst tvivel om, att inte det ekonomiskt maktägande fåtalet skulle försöka vältra stenar i vägen för denna regerings bemödanden, samtidigt som bolsjeviker och andra oansvariga grupper skulle göra sitt bästa för att inför arbetarna misstänkliggöra männen vid statsrodret. Sådana svårigheter böra ses rakt i ögonen. Deras existens skapa en förpliktelse för varje socialdemokratisk valman att inte inskränka sitt understöd åt partiet till blotta avlämnandet av dess valsedel, utan att även försöka förstå betingelserna för partiets politik.

Även om vi äro fullt på det klara med, att innehavandet av den politiska makten kommer att bli något helt annat än dans på rosor, böra vi sätta in all vår kraft för en socialdemokratisk valseger. Erfarenheten visar, att intet annat parti än det socialdemokratiska kan och vill föra en politik i befolkningsflertalets intresse. En socialdemokratisk valseger i höst har framför allt sin betydelse däri, att den sätter en gräns för alla försök, att på nytt inaugurera en reaktionär politik här i landet. Endast denna vinst är så stor, att den bör sporra varje arbetare, man och kvinna, att deltaga i valet på socialdemokraternas sida. Först sedan det reaktionära anloppet definitivt krossats kan det målmedvetna framstegsarbetet begynna.

Varje väljare måste

bära: den röda valblomman och

läsa: Vad gäller valstriden?

Till liberala småbönder och arbetare!

Innan Du avlämnar Din röst vid höstens val, så tänk på att den kan betyda:

Ökade livsmedelstullar,
Fördyrade levnadsomkostnader,
10 timmars arbetsdag,
Sänkta arbetslöner,
Längre militärutbildning,
Högre militära anslag.

Om Du i stället röstar socialistiskt hjälper du till med att:

Avskaffa alla fördyrande tullar,
För framtiden befästa lagen om 8 timmars arbetsdag,
Lägga vårt skattesystem på rättvis grund,
Begränsa de militära rustningarna till ett oundgängligt minimum,
Skapa människovärdigare förhållanden för samhällets små och utsugna.

Tänk på att *en* röst kan vara avgörande härvidlag. Vill Du Din egen klass bästa.

Rösta då med Socialdemokraterna!

Till statstjänstemännen.

Bland statstjänstemän av snart sagt alla grader råder ett stort och berättigat missnöje med det beslut, som årets riksdag fattade beträffande dyrtidstilläggen. Hur hårt detta beslut drabbat den enskilde behöva vi icke här uppehålla oss vid — det känna vi bäst själva.

Det är klart, att efter vad som skett, statstjänstemännen starkare än förut känna behov av att vid det stundande valet tillvarataga sina intressen. Tidigare har man försökt göra detta genom att föra fram sina speciella representanter vid kandidatnominerin-garne inom olika partier. Det har emellertid visat sig att föga står att vinna på denna väg. Vad gagnar det statstjänstemännen om de t. ex. på högerns listor lyckas få sina kandidater placerade, då de icke erhåller sådan plats å lista, att förutsättning för deras val finnes. I sådant fall bli statstjänstemannakandidaterna ingenting annat än lockbeten för partiet. Förslag har också uppkommit att statstjänstemännen i Västerbottens län skulle framträda med egna kandidater. Ett sådant försök skulle för närvarande bereda endast en ny besvikelse. Enda sättet för dem att bevaka sina intressen är att vid valet stödja det parti, vars representanter, oavsett om de äro statstjänstemän eller icke, vilja tillmötesgå statstjänstemännens berättigade krav.

Det socialdemokratiska partiet var det enda som under årets riksdag såsom parti försvarade statstjänstemännens intresse. När regeringen framlagt sin proposition om reducering av dyrtidstilläggen väcktes en motion, undertecknad av huvudsakligen socialdemokrater, om fortsatt tillämpning av de 1920 fastställda grunderna. Vid ärendets behandling inom statsutskottet blev emellertid ställningen den, att socialdemokraterna måste stödja regeringsförslaget för att sålunda söka förhindra, att något av de ännu längre gående reduceringsyrkandena skulle bifallas. Samtliga representanter inom utskottet från de övriga partierna understödde sådana längre gående yrkanden. Det lyckades emellertid att i andra kammaren vinna majoritet för den socialdemokratiska reservationen och det hade behövts en omkastning av endast tre röster för att den skulle ha segrat även vid den gemensamma voteringen. *Det var majoriteten inom högern, bondegrupperna och det liberala partiet, som hänsynslöst drev igenom den stora reduceringen av dyrtidstilläggen.*

Redan höras hot om ytterligare steg i samma riktning vid nästkommande riksdag. I ett tal i Hardemo har bondeförbundets ledare prof. *Wohlin,* proklamerat en sparsamhetspolitik med järnhandskar, och i första hand anser han att *dyrtidstilläggen måste ytterligare radikalt nedskäras.* Bakom honom i detta krav står bondeförbundet som en man. I sitt tal i Malmö försökte högerns ledare herr *Lindman* göra gällande att han och hans parti, när de stödde förslagen om de längre gående reduceringarne, icke gått längre än förhållandena i landet tvingat dem till. Det är visst icke riktigt att förhållandena motiverade en sådan hänsynslöshet mot statstjänstemännen men man bör uppmärksamma att från herr Lindmans utgångspunkt kan han och hans parti mycket väl vid nästa riksdag följa herr Wohlins Hardemolinje.

Förhållandena i landet bli förvisso icke bättre tlll nästa år ur statsfinansiell synpunkt. Det socialdemokratiska partiet hävdar, att sparsamhetspolitiken icke orättfärdigt bör gå ut över statstjänstemännen och hänvisar till besparingar på andra områden. Icke blott härigenom utan också genom sitt motstånd mot en prisfördyrande tullpolitik vill socialdemokratin bevaka löntagarnes intressen. Högerns speciella tjänstemannarepresentanter hrr Starbäck och Block understödde vid senaste riksdag denna tullpolitik, den senare under uttalande av den förhoppningen att tullvännerna skulle i sin ordning stödja statstjänstemännen i deras krav. Hur felaktig denna beräkning var känna vi alla. Sedan ett flertal år hava statstjänstemännen krävt medbestämmanderätt i sina löne- och anställningsförhållanden. Högesn har sagt nej och liberalerna ha icke velat giva ett klart och bestämt besked. Socialstyrelsen har nu på den socialdemokratiska regeringens initiativ utarbetat ett förslag till förhandlingsordning för i statens tjänst anställda befattningshavare. Förslaget kommer säkerligen under kommande riksdagsperiod att av statsmakterna behandlas. Det enda parti som därvid kommer att hävda statstjänstemännens rätt till förhandling och medbestämmanderätt vid löne- och anställningsvillkorens fastställande är det socialdemokratiska partiet. Även denna fråga är av den betydelsen, att någon tvekan icke bör vara rådande med vilket parti statstjänarne vid valet bör rösta. Statstjänarne bevaka bäst sina intressen genom att rösta med socialdemokraternas lista som upptager följande namn:

A. Oskar Kriström, Folkskollärare, Sandvik, Holmsund.
Frans Eriksson, Slaktarmästare, Bureå.
Olov Öberg, Hemmansägare, Holmsund, Gunnarn.
Karl Vallén, Banmästare, Bastuträsk.
Oskar Dalqvist, Lokeldare, Vännäs.
Karl Håkansson, Arbetare, Byske.
Oscar Lindberg, Arbetare, Norrbyskär.

Kvinnornas önskelista.

Av Eva Wigforss.

Då nu Jerikos murar fallit, visserligen inte under klang och jubel utan efter långvarig belägring och under knot och klagan, men ändå till sist fallit och lämnat vägen till den politiska skådebanan öppen för alla, och Sverges kvinnor bereda sig att sätta alla världsliga bestyr åsido och endräktigt och mangrannt tåga fram och lämna sin röst åt dem, som några år framåt skola avgöra landets öden, händer det kanske en och annan, att hon ett ögonblick stannar och tänker efter, vad hon egentligen vill ha gjort. Besvärligheterna och de hinder vägen varit så full av ha ofta skymt bort målet. En del av det kvinnorna från början gingo ut att söka ha de redan fått, men det mesta står kvar som ouppfyllda önskningar och nya komma ständigt till. Vilka de bli och värderingen av de olika kraven beror ju till stor del på vars och ens politiska tro och känsla, men i många frågor komma kvinnor från olika läger helt visst länge än att stå sida vid sida.

Det kan kanske tyckas olämpligt att tala härom i valtider, då man helst bör framhålla allt ont hos de politiska motståndarna och se idel gott hos sina trosfränder, men om den försonligare ton, kvinnorna väntas skola föra med sig in i politiken, och som de ofta själva utlova, skall få det minsta av verklighet över sig, borde man ju kunna skymta den också före valen. Vi behöva inte gå längre än till de sista årens riksdagsbeslut för att finna reformer, som eftersträvats av kvinnor från alla partier, och vars vidare utformande dessa helt visst komma att enigt stödja. Äktenskapslagen var en sådan och naturligtvis rösträttsreformerna och nu senast den gärd av rättvisa, man bestod kvinnorna genom att undanröja den grundlagshinder, som stängde vägen för dem till de högre statstjänsterna. För ögonblicket är betydelsen av denna reform kanske inte så stor, men för framtiden blir den så mycket större. Ville man vara elak, kunde man säga, att denna plötsliga älskvärdhet att på vid gavel öppna denna av lagar och paragrafer väl bommade dörr för kvinnorna, först då de själva hade möjligheter att göra det, verkar en smula omvändelse på dödsbädden. Men låt oss i stället vara snälla och förmoda, att denna ridderlighet också efter valen skall räcka till, att i samma förnuftiga och rättvisa anda utforma den lag, som behövs för att närmare reglera kvinnornas tillträde till dessa statstjänster. Om så sker, komma vi att få fritt tävla med männen om dessa tjänster från statsrådsämbetet till vaktmästaresysslorna, i stället för att som nu endast i städfruns eller skrivfrökens mera anspråkslösa skepnad få träda in i ämbetsrummens allra heligaste. Kommer man att följa den 1919 tillsatta kommitténs utlåtande, komma statstjänsterna i regel att stå öppna för kvinnor, och undantagsbestämmelserna att gälla huvudsakligen sådana anställningar, där kvinnans fysiska underlägsenhet gör henne minde önskvärd, polistjänstgöring, vissa bevakningssysslor etc. Så vida man inte, som kommittén i vissa fall föreslår, överlämna åt utvecklingen att sörja för ett naturligt urval. Våra första kvinnovalda representanter få här tillfälle att stödja ett verkligt kvinnokrav.

Ett annat, som denna lagstiftning gör särdeles aktuellt, är kravet på ökade utbildningsmöjligheter för kvinnor, antingen denna fråga kommer att lösas för sig eller i samband med bottenskolereformen, som väl åtminstone för alla mödrar borde kännas som en speciell kvinnouppgift. Att skaffa ökade möjligheter för barnens utbildning, bereda dem ett rikare liv och samhället den ökade rikedom, som begåvningarna innebära, har ju alltid varit ett demokratiskt krav.

Om vi sedan skulle tänka på några punkter på särskilt de socialdemokratiska kvinnornas önskelista, finns det en, som mycket kännbart berör husmödrarna och som alltid är lika ny, tullfrågan. Den kaffetull, som hotade att höja kaffepriset bortåt en krona pr kg., hade för många husmödrar betytt ett verkligt bekymmer, och spannmålstullen, som vi genast sågo i en tioörings prisökning på vart kilo mjöl, kom inte lämpligt i arbetslöshetstiden. Tullsatser på frukt och andra nyttiga födoämnen skulle väl ingen förnuftig husmor rösta för.

Däremot skulle alla, som fått lida av de senaste årens bostadsnöd, försöka att bidraga till en lösning av bostadsfrågan, som förde oss upp åtminstone till 1914 års standard och helst en bit högre. Att tala om hem, där snart sagt varje bit av bostaden upptages av sängplatser, och där gränsen mellan familjerna inte är mycket mer än den från forna fattiggårdar bekanta kritstrecken, är ren ironi. Så sunda, så ändamålsenliga och så vackra hem som möjligt är en av våra önskningar.

En annan, som många kvinnor av en bitter erfarenhet lärt att sätta framför allt annat, är en effektiv nykterhetslagstiftning. Och fastän vi väl här ha att vänta en folkomröstning, kommer avgörandet i sista hand att vila hos riksdagen, och valen alltså att få sin betydelse från denna synpunkt.

Ett viktigt avgörande, som hos oss liksom överallt i världen snart måste tagas, är frågan om rustningarna. Som de goda internationalister och fredsvänner kvinnorna ständigt visat sig vara, kunna de inte, och i all synnerhet inte de socialdemokratiska kvinnorna, undandraga sig att fylla sin medborgarplikt härvidlag och med hela sitt inflytande stödja en fredlig utveckling. Tiden för böner och petitioner är förbi, men därmed vilar också ansvaret för vad som sker i vårt politiska liv på ett helt annat sätt än förut på kvinnorna.

Frans Eriksson, Bureå.

Sedan förra numret har det lyckats oss att anskaffa kamrat Erikssons fotografi, varför det införes här. Biografi se föregående nummer.

Arbetarnas strejklusta.

Under mina vandringar i södra Västerbotten hörde jag många gånger uttryck sådana som: "Arbetarna bråka och strejka för mycket, de bli aldrig nöjda", eller: "Dom skulle arbeta mer och strejka mindre, så bleve det ej så dyrt allting." Det är en sorgligt vitt utbredd uppfattning, att arbetarna, vid minsta orsak strejka. Då jag hoppas nå en rätt stor del av länets bondebefolkning med detta vill jag försöka förklara en del saker ur en arbetares synpunkt. Alla veta väl att livsmedel och allt annat stigit snabbt, och det har ej varit långt mellan varje prisförhöjning. Arbetarna ha dock under hela krigstiden fått vänta på och kämpa för sina löneförhöjningar. Sist av alla förhöjningar kommer alltid förhöjningen på arbetet. Från år 1914 t. o. m. år 1919 stodo arbetarnas löner *under* levnadsomkostnaderna, först 1920 kommo vi upp *över* dessa, men endast helt obetydligt. Knappt blevo konjunkturerna sämre förrän hela arbetsköpareligan samfällt skriade på långt gående lönereduceringar. Är det så underligt om under denna tid arbetarna begagnat den makt strejken ger för att pressa upp arbetspriserna, då de sågo huru allt annat med svindlande fart steg i höjden? Jag skall dock visa att det ej är så farligt, som kanske mången tror. Under år 1918 igångsattes 2,878 lönerörelser, av dessa löstes 1,827 utan strejk, genom underhandling. I 645 fall måste strejk tillgripas, i 72 fall lockout och i 147 fall blockad. Vi se således att mer än hälften löstes på fredlig väg. I de fall där arbetsnedläggelse måste tillgripas torde en opartisk undersökning bevisa, att felet icke låg hos arbetarna utan hos en tjurskallig arbetsköpare. Det kan väl ingen förnuftig människa tro att arbetarna igångsätta en strejk för nöjet att gå arbetslösa en längre eller kortare tid. Nej, strejken tillgripes icke förrän alla andra framkomliga vägar äro prövade och misslyckade, då, men ej förr, tillgripes arbetsnedläggelse, för att tilltvinga de arbetande en del av arbetets frukter. Den avvoghet, som finns mellan bönderna och arbetarna har nog sin grund i att kunskapen om motpartens arbete och sätt att tänka saknas i hög grad. Bönderna se på de allt dyrare varor, som de måste köpa, och falla så lätt offer för den tanken att detta orsakas av arbetarnas höga löner. Arbeterna se på livsmedelsprisernas stegring och skjuta skulden på bönderna, som menas taga oskäligt betalt för sina varor. Detta sätt att resonera är förståeligt med tanke på att ingenting gjorts för att skingra misstagen. Det borde stå klart för alla, både bönder och arbetare, att de hava samma mål. De äro, båda kategorierna, arbetets folk, utan vilket intet samhälle kan äga bestånd. Vi kunna gott avvara kapitalister, kupongklippare och andra samhällsparasiter, som leva på andras arbete. Om alla dessa försvunne skulle samhällsmaskineriet icke stanna ett enda ögonblick. Bönderna uföra sitt stora kulturarbete på sitt håll, bryta nya tegar, lägga allt större areal under plogen, äro oumbärliga i samhällshushållet. Industriarbetarna göra sin kulturgärning i fabriken, brädgården eller verkstaden, med sitt arbete skapa även de samhällsförnödenheter och samhällsvälstånd. Varje man eller kvinna som utför produktivt arbete är bror och syster med alla andra i arbetets stora armé. Därför bort med allt groll och inrotad misstro mot varandra, och fram för ett enigt bekämpande av samma fiende: Kapitalismen.

Arbetare och bönder: Det enda parti som kan och vill föra Eder kamp och talan är det *Socialdemokratiska arbetarepartiet.*

Rösta därför med detta partis valsedel.

R. B.

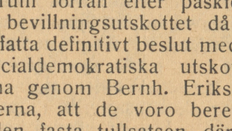
Inför de höga brödtullarna

ha liberalerna gripits av en viss bondånger över sin medverkan till tullförhöjningen vid årets riksdag. Av gammal vana försöka de emellertid vältra från sig ansvaret och nu under valrörelsen ha de åter börjat berätta sagan om, hur man skulle ha kunnat stanna vid den gamla, fasta tullsatsen om blott socialdemokraterna i tid velat vara med härom. Senast på torsdagen berättades den i St. T. Som bekant gingo vårt partis representanter i kamrarna på denna linje för att söka hindra tullförhöjningen, under det flertalet liberaler röstade för den höjda glidtullen. Detta faktum kan man ju icke komma från, men det heter nu, att om socialdemokraterna i tid förklarat sig villiga att ta den gamla, fasta tullsatsen, så skulle även liberalerna kunnat vara med härom.

Gentemot denna fabel kan det vara skäl att erinra om sakens rätta sammanhang. Detta klarlades i Soc.-D. den 23 april i år genom en intervju med Bernh. Eriksson, ledamot av bevillningsutskottet.

Vår partivän påpekade, att några egentliga förhandlingar i saken icke ägde rum förrän efter påskferierna. Innan bevillningsutskottet då skulle gå att fatta definitivt beslut meddelade de socialdemokratiska utskottsledamöterna genom Bernh. Eriksson till liberalerna, att de voro beredda att taga den fasta tullsatsen, därest det kunde räknas med någon nämnvärd anslutning till denna ståndpunkt från liberalt håll. Detta meddelande gjordes bl. a. direkt till liberala partiets ledare hr Edén. Sedan liberalerna på partimöte behandlat saken svarades emellertid, att man icke inom det liberala partiet kunde driva upp någon nämnvärd anslutning för denna ståndpunkt. Det var alltså liberalerna, som avböjde det socialdemokratiska förslaget.

Vårt partis representanter försökte alltså i god tid få till stånd ett samarbete med liberalerna för att hindra tullförhöjningen. Men detta avböjdes. I stället träffade liberalerna, såsom framgick av debatten i andra kammaren, en överenskommelse med högern om att ta regeringens förslag och själva hr Edén höll ett stort tal för tullförhöjningen. Det skall alltså icke lyckas liberalerna att nu komma ifrån sitt ansvar för brödfördyringen. Fakta vederlägger deras amsagor.

Valrörelsens

politiska frågor behandlas i de valskrifter av Möller, Sköld, Fabian Månsson m. fl., som utkommit på Tidens förlag. Våra arbetarkommuner böra omedelbart rekvirera och rationellt ordna skriftspridningen.

Den liberala arbetarerepresentanten.

I förra numret uttalades den förmodan att arbetarerepresentanten å en av de frisinnade listorna, herr Axel Lundmark, blivit uppsatt på denna lista utan att först vara tillfrågad. Nu har det emellertid påpekats att herr Lundmark var själv med vid det utomordentliga tillfället, nämligen kandidatnominerin-gen, och det säges att den enda droppe malört, som fanns i herr Lundmarks glädjebägare vid den därpå anordnade festmiddagen, var att han erhållit en så anspråkslös plats på listan. Herr Lundmark bör emellertid trösta sig. Det är en ovansklig ära, som vederfarits honom då han befunnits värdig att få en plats om än undanskymd. Det finns här i Västerbotten 100-tals liberala arbetare, som strävat och slitit för det liberala partiet år efter år endast med den förhoppningen att en gång hugsvalas med en stråle av ljus från den Rosénska nådesolen. Ja, vi ha till och med sådana, som gång efter annan gett vika för sitt bättre och gått till socialdemokraterna men sedan sig omvänt och "bättrat" och tagits till nåder igen fast aldrig i lika hög grad, som nu herr Lundmark.

Sedan har ju saken en annan sida också. Visst böra Västerbottens frisinnade arbetare känna sig utomordentligt smickrade då en av deras främsta upptagits på listan för det parti, som vid årets riksdag motionerade om strejkförbud. De organiserade fackföreningsmännen av liberal färg ha väl funnit att strejkvapnet i arbetarnas händer är allt för brutalt och nu sökes efter en mildare form för uppgörelse i lönekonflikter. Nu blir ju inte herr Lundmark vald, men om han hade blivit det, skulle det sannerligen ha varit en syn för gudar att se denna speciellt fackorganisationernas representant sätta in sin kraft på att vrida strejkvapnet ur händerna på sina kamrater i fackföreningarna. Man har ett mycket fult namn på sådana handlingar bland arbetaremassorna, men herr Lundmark borde förskonas därifrån. Han är ju lika oskyldig härvidlag som betet på fiskarens krok är oskyldigt till det djurplågeri som sådant fiske innebär, ty något annat, är nu inte herr Lundmark, än ett lockbete på den liberala valkroken.

— — — — — *s.*

Mötet med statstjänare m. fl. i Umeå.

Det med stort intresse motsedda mötet i Umeå vilket utannonserats av Västerbottens läns statstjänareförening avhölls som bekant den 28 sistlidne augusti. Beklagligt nog fick icke mötet den anslutning som man förväntat. De beslut som där fattades, fick ju heller icke någon så stor betydelse för det nu förestående valet till riksdagens andra kammare.

Meningen var ju, att söka få fram en statstjänarnes speciella kandidat, då emellertid tiden ansågs för långt framskriden blev för denna gång intet beslut härom fattat. Vad man emellertid fick konstaterat var att de vilka bevistade mötet icke voro tilltalade av vare sig högerns eller liberalernas lista, denna uppfattning hyses för övrigt av snart sagt alla löntagare. Mången av deltagarne uttalade öppet och ärligt att det var löntagarnes plikt och skyldighet att vid valet stödja det socialdemokratiska partiet, enär detta parti visat sig ha förståelse för våra berättigade krav.

En blick på de nu förelagda vallistorna från högern, från liberalerna, och från de s. k. vänstersocialisterna, säger oss också att vi statstjänare och löntagare icke har något gott att vänta från dessa. Högerns representanter i riksdagen har tidigare sagt ifrån att de icke tager hänsyn till våra krav. Liberalerna leker fortfarande kurragömma med sina valmän, och som parti betraktat är det inte längre möjligt för löntagaren att rösta med detta. Angående vänstersocialisterna behöver man ju inte spilla många ord på dessa, ty man kan ju nu vara fullt förvissad om att redaktören — även fortsättningen, skall helt och fullt å ägna sig åt tidningen.

Statstjänare.

Väljare!

Studera noga de grafiska framställningar som utsänts av socialdemokratiska partiet. Bilderna tala sitt eget tydliga språk och bör övertyga envar småfolkets vän man och kvinna om att socialdemokratiska partiet är det enda som på ett verksamt sätt kan föra klassens talan.

Rösta med

Socialdemokraterna!

PARTIET VÄDJAR

till sina bättre cituerade medlemmar, till alla som icke blivit drabbade av arbetslöshetens tunga, till dem som inser betydelsen av socialdemokratins seger i valet, att teckna ett visst belopp till partiets ekonomiska stödorganisation. Arbetarklassen, som lider under det kapitalistiska systemets planlöshet, dess ekonomiska kriser, dess uppenbara orättfärdighet, står inför väldiga strider på alla områden. Icke minst viktig är den politiska kampen. Men varje sådan kamp kostar pängar, icke minst under nuvarande dyra tider. Partiets medlemsavgifter äro otillräckliga och genom frivillig insamling under krisen kan man icke vinna mycket. Därför har den ekonomiska stödorganisationen kommit till. Det finnes säkert många inom varje arbetarkommun, liksom bland de icke anslutna partivännerna, som med glädje tecknar sig för en femma eller tio under viss tid. Det är bara för kommunerna att lämna tillfälle därtill. Raskt till värket!

Arbetare och Småbönder

Läs den socialdemokratiska pressen
Anslut Eder till soc.-dem. partiet
Rösta med socialdemokraterna!

ANDERSSONS
Rak- & Frisérsalong

KUNGSGATAN 58
(bredvid Röda Kvarn)

Rekommenderas

Välsorterat lager av Hårvatten, Parfymer och Kosmetiska varor

Kammar och Borstar

Redaktör Rosén och Statens järnvägar.

När det i V. K., så där en gång i månaden, i valtider vartannat nummer, blir fråga om att avliva socialismen, är det ett ständigt återkommande ämne att visa hur uselt Statens järnvägar bär sig. Detta är ju enligt "V. K." ett socialistiskt företag.

Förr i världen var det de dyrbara anläggningskostnaderna som voro ruinerande, men på det yttersta i dessa dagar har det blivit personalens löner, möjligen beroende på att denna personal slutat tro på f. d. kollegan. Med detta må nu vara hur som helst, ett faktum är att intet, av alla bevis mot socialismens berättigande, är mer tacksamt att motbevisa än just detta.

Det är ett känt förhållande att S. J. kan indelas i affärs- samt kulturdistrikt.

Affärsdistrikten visade sig före kriget, trots den överorganisation som verkligen förefinnes, vara räntabla företag och lämnade vissa år goda överskott samt tillfredsställde dessutom genom vagnarnas komfort och tågens hastighet de största fordringar.

Men om vi då gå över till kulturdistrikten blir den ekonomiska ställningen, helt naturligt, en annan. Dessa bandelar som till övervägande del äro norrländska har aldrig burit sig, de ha under alla år gått med underskott. När sedan resultatet för dessa båda kategorier sammanslås, blir resultatet dåligt. Man kan diskutera lämpligheten av ett sammanförande av dessa resultat så som nu försiggår. Det kunde ju vara lämpligare att visa vad som är affär och inte. Skulle sedan trafiken ordnas efter affärssynpunkter då bleve det nog synd om oss norrlänningar. Det bleve nog att använda landsvägen vid våra resor.

Men nu är förhållandet det att vi norrlänningar fordra lika stor komfort som trots något av de distrikt som gå med förtjänst. Vi ha här restaurationsvagn som möjligen inbringar 25,000 kr. om år men som kostar 150,000 kr. Vi ha tredje klass sovvagn som äro en ännu sämre affär, den kostar 500,000 kr. om år och inbringar möjligen 100,000 kr. för att icke tala om andraklassvagnarna, som äro än mer ruinerande.

Till allt detta, särskilt 3:dje klass sovvagn, är red. Rosén en bidragande orsak. Han är dessutom medskyldig till en hel del utgifter för S. J. som han visste och vet aldrig bli räntebärande. Bland annat var han i riksdagen och i V. K. mycket arbetsam för att Öreälvsbron skulle bli byggd. Han är ivrig motionär för dyrbara anhalters anläggande, bl. a. Londons anhalts ombyggande för cirka 100,000 kronor där endast ett fåtal resande av- och påstiga, ivrig motionär för inlandsbanans samt bibanor m. m. sådant, samt var nära att lyckas med att skaffa oss ett snälltåg till på Norrland, som i kostnad skulle dragit omkr. 5 miljoner årligen, men i inkomsthänseende blivit utan betydelse. Red. Rosén visste att detta skulle ytterligare försämra det "socialistiska företaget" S. J:s ekonomi. Han har sedan panna att peka på att S. J. är bevis för att socialismen är ruinerande för landet, men han omtalar ej vilken del han har i detta förhållande.

Vi socialdemokrater anse nu en gång inte att enbart affärssynpunkter skall läggas på S. J. Vi anse att det som gjorts för Norrland är minsta möjliga. Det är ej mot vad som sålunda åtgjorts vi rikta oss, utan det är mot de avsiktliga osanningar hos en man i så framskjuten ställning som red Rosén, vi ha full rätt att protestera.

Skulle hr Rosén bli bönhörd och S. J. omlägges till enbart affärsföretag, då har hr Rosén gjort oss norrlänningar en björntjänst som allt hans föregående arbete för Norrland ej kan uppväga.

Väljare!

Socialdemokratiska partiets valsedlar äro utsända till alla valnämndsordförandena och kunna avhämtas därstädes.

Intresserade ombedes bevaka att valsedlarna finnas tillgängliga vid vallokalerna.

Rösta med partibeteckningen

Socialdemokraterna!

Här vilar Sverges självägande bondestam.

Lantmännen ha nu fått en sak att tänka på. Den självägande bonden har hört hammarslag från riksdagshuset, hammarslag som äro i verksamhet för att spika ihop hans sista kista. De arbetare som fått i uppdrag att göra detta kallas socialiseringskommissionen.

"Men det är inte nog att vara hängd, man skall ock hövlig vara". Det är ej nog att man planerar att indraga industri och jord till staten, utan bönderna få, med alla andra skattebetalare, betala sin dryga avgift för att denna största vräkningsdom som vår historia känner så mycket fortare skall komma.

Nu talar man tills vidare inte så mycket om jordbrukets indragande till staten, men få de, sig varandra inbördes älskande vänsterpartierna, absolut majoritet i riksdagen vid detta val, så skola vi innan jul detta år få höra toner som utmynna i ett nytt "Vet hut bönder".

Då skall det också bli fart i socialiseringsnämndens arbete och kistan och den enkla vården med inskriptionen "Här vilar Sveriges självägande bondestam" skall snart vara färdig.

Man vet, att sådant arbete går fort i medvind. Vi minnas hur en enda man i maktfullkomlighet och övermod med rykande fart kom de nya skolförordningarna, som icke allenast hotar att förvandla oss till halvhedningar, utan också lade på oss en skolbyggnadsstadga, som nu i sina verkningar börjar kännas dyrbar i flera avseenden.

Den mannens namn är Wärner Rydén, folkskollärare från Malmö. Branting kan nog samma genvägar bara han slipper fram, och det skall nog icke lysa sorg under hans bistra ögonbryn den dag han finge vara med om den självägande bondestammens begravning. Det är nämligen han och ingen annan som satt igång förberedelserna.

Men än kan riket räddas från sådana brådstörtande och till sina verkningar fördärvbringande omvälvningar och överraskningar. Än har Sveriges bondemän laga yttranderätt i egen sak. Ännu en gång få de tala med sedeln, röstsedeln i hand.

Det vore väl märkvärdigt om icke varje bonde i hela landet skulle ha så mycket fosterlandskärlek och självbevarelsedrift kvar, att han med de sina nu gjorde allt för att stoppa nedrivningsarbetet och skicka hem socialiseringsnämnden?

Låt oss därför angeläget vara att se till så vi få fatt på en valsedel som passar oss i sådan gärning. De moderata ha tre. Passar inte den ena passar den andra. Vi ha högerns, bondeförbundets och nykterhetsvännernas.

Med all säkerhet komma en del vänsterblad nu att skria om lögn och skrämskott och bevisa en hel hop saker. Man kan ju bevisa snart sagt vad som helst, men vad man inte kan bortbevisa är att socialiseringsnämnden sitter där och arbetar och har bra betalt. Därmed är också socialiseringsplanerna bevisade som en faktisk och klar sanning.

Kronodebetsedeln nu i december skall säkert komma att tala ett språk som blir en överraskning för flera än bönderna.

Bondeson."

*

Den citerade artikeln var införd i Umebladet den 25 aug. i år. När man genomläst artikeln frågar man sig: Hur många år har förflutit sedan artikelförfattaren hade kontakt med Västerbottens bönder? Det är tydligt att "Bondeson" lever i den tron att det fortfarande skall vara möjligt att använda den gamla högerbluffen: Vänsterpartierna = socialisterna skall taga både jorden och religionen från oss. Trots att denna gamla lögn redan har vederlagts tusen sinom tusende gånger, söker högern och dess vapendragare att leva högt på detta avgnagda ben. Socialiseringsnämnden är, säger "Bondeson", den som skall slå spikarna i bondens likkista. Socialiseringskommissionen behöver ej befatta sig härmed. Frågan måste läggas om. Finns det möjlighet att för Västerbottens vidkommande återupprätta en självägande bondestam? Den självägande bondestammen har redan av bolagshögern avskaffats. Det är just bolagshögern som sköflat bondens hemman, frånnarrat honom för en ringa pennig skogen och allt vad bonden ägt, gjort honom till den bolagsträl mången Västerbottens bonde nu är. Sedan bonden gjorts utfattig, har han drivits till skogen för att för en usel avlöning hugga och till älvarne framforsla timret, flottat det till sågverket vid kusten samt burit det ombord på båtarna med vilka det försvunnit.

Har det någon gång klagats över för låg betalning, har samma bolagshöger, drygt och överlägset svarat: Vi behöver dig icke, från och med denna stund är ni avskedad. Vi tål icke höra att arbetaren pockar på högre lön. Arbetaren = proletären = trälen har måst återvända till sitt forna hem, till de kalhuggna markerna, som en gång varit hans då det fanns skog. Nu finns endast stubbar och sten. Då emellertid "bonden" icke vill svälta ihjäl, har det blivit att arbeta, och detta arbete har bestått i att bryta stubbar och bränna tjära; vilket i nåder har tillåtits honom. Tjäran har sålts till bolagsboden. Sålt, är icke rätta uttrycket, därför att "bonden" aldrig erhållit kontant betalning för sin var, men ett varuutbyte har gått för sig. Priset på tjäran har bolaget bestämt. Priset på de varor som erhållits har också bolaget bestämt. Ett sådant förfarande smakar bra mycket trugsystem. Så kallad räkning har gjorts upp en gång om året, och förunderligt nog har det alltid visat sig att "bonden" varit skyldig. Nå ja, den saken har klarats. Bonden har ju en stuga och bolaget nöjer sig med en inteckning tills bonden betalt. — Tyvärr kan han aldrig betala och därför övergår också stugan i bolagets ägo. Detta förhållande räcker så länge krafter finns, men när dessa tar slut — — — ?

Av dessa bönder, som blivit behandlade på ett så skamligt sätt, tigger nu bolagshögern om röster till det förestående riksdagsmannavalet. Har man rätt att till dessa utropa ett "Vet hut"?

Det var ju klart att Bondeson i likhet med de övriga av sina likar skulle fälla krokodiltårar över att bondens och arbetarens barn skall få något annat till livs än katekesen. Blotta tanken på, att bondens och arbetarens barn skall bibringas något mera vetande, få blicken öppen för de samhällsorättvisor som finnas, är för högern och dess hejdukar en fasa. Det är därföre inte underligt att då de nu ser sin maktställning rubbad, hasplar ur sig sådan dumheter som Bondeson gjort.

Bonden, arbetaren och även kvinnorna ha fått sin rösträtt som högern så länge det var möjligt förnekade dem. *Använd er av denna rätt på ett för Eder* och icke för bolagshögern gagneligt sätt!

I fråga om socialisering vill jag endast säga att hittills har icke vare sig sockertrustens eller kvarntrustens miljardvinster kommit bönderna till godo, — men gingo dessa vinster till staten fick hela landet nytta därav. — Nu däremot är det bolagshögern som stoppar den ena miljonen efter den andra i sina fickor. Sådant talar aldrig högerskribenterna om; att tala om sanningen för folket har ju heller aldrig hört till dessa herrars yrke.

Till sist vinkar Bondeson med kronodebetsedeln, nu är det emellertid så att bönderna haft tillräckligt med skatt även hittills, och någon högre skatt genom socialiseringsnämndens tillkomst torde inte kunna påvisas.

Bönder, arbetare och kamrater, det är bolagshögern som tillnarrat sig skogen och hemmanen, det är bolagshögern som nu gjort hundra tusentals arbetare till en stor luffarekår.

Det är bolagshögern som i århundraden förtryckt vårt lands arbetareklass. Låt oss nu med valsedeln i hand visa att deras timma är slagen.

H. L.

Stridskamrater.

Så länge din kind kan låga
av vrede, sorg och hat
och du en drabbning vill våga,
— så är du min kamrat.
Och räds du ej stå i teten,
där striden som hetast står
för världen och mänskligheten,
men orädd och modigt går
till strids att skydda och värna
mot vådet mänskornas rätt,
— då har du mitt handslag gärna
på öppet och ärligt sätt! —

Så länge du vågar bära
ett fläckfritt och rent standar
och trotsigt förkunna din lära
— trots hån och förakt — till envar;
så länge du ej ger vika
för hånets gisselslag
och ej kan förmås att svika
hjärtats och pliktkänslans lag,
men trofast och ärligt förbliver
i striden en tapper soldat,
— min gärd jag av aktning giver
och trycker din hand, kamrat!

Och såg jag uti ditt öga
en skarp och glödande blick,
likt en strålande blick från det höga,
som djupt från ditt inre gick,
då de som med våldsmakt regera,
med maktspråk till lydnad dig tvang,
. . . och hör jag rösten vibrera
av undertryckt vredes klang
då ett sovande folk knappt hör dig
då du täljer ditt hjärtas hat,
— då lyfter jag hatten för dig,
du orädde, ädle kamrat! —

Man ser jag dig falla itll föga
för maktens nesliga våld
och krypa för herrar höga
och ser jag dig i dess sold;
— och hör jag dig sjunga en visa,
på befallning från högre ort
att tanklöst och intärt prisa
vad till "landets bästa" blir gjort . . .
— och hör jag dig blint förneka
allt ädelt och gott, som blev lagt
i själen — förutan att tveka —
då har du mitt förakt! . . .

Ty den, som sig själv kan sälja,
— förneka sitt eget jag
och låta andra få välja
den väg, man bör gå — är svag! —
Och den som ej vågar spjärna
mot våldsmaktens tyranni,
sin förstfödslorätt att värna
och slå sig från bojorna fri,
men ödmjukt sig böjer och tiger
trots hjärtats hemliga hat,
— för honom åt sidan jag säger,
ty han är ej min kamrat! —

Men den, som med öppen panna
och blixtrande ögon står
och vågar i striden stanna
och orädd sin bana går;
som ej för grynvälling säljer
sig själv och sin förstfödslorätt,
men sanningens budskap täljer
för fjättrad och klavbunden ätt,
— som orädd står upp och säger
sitt hjärtas heliga hat,
— han hela min vördnad äger,
ty han är min stridskamrat!

En amirals förkunnelse.

Lindman som danare av en ny nationalekonomi.

Det var visst H. C. Andersen, som en gång berättade en saga om en liten gosse, som fick en svart fläck på kroppen för varje gång han ljög. Om Andersenska äventyr voro möjliga i denna prosaiska tid, så skulle utan allt tvivel en neger nu resa omkring såsom den svenska högerns förnämste valagitator. Ty så många lögner och förvrängningar har den morske amiralen gjort sig skyldig till under sin långa föredragsturné, att han skulle vara svart ända under fotsulorna, om han finge dela den stackars lögnaktige gossens dystra öde.

Herr Lindman, ty det är givetvis honom vi åsyfta, är en man som ingenting generar. Han ger frankt vänsterpartierna ansvaret för tillsättande av och kostnaderna för ämbetsverk och kommittéer, som han själv varit med om att dels förbereda, dels tillsätta. Vänstern får av honom skulden för våra stora statsutgifter, trots att det är ett faktum, att högern genom sitt arbete för höga militärbördor mera än något annat parti dragit på landets utgifter. Den ekonomiska kris vi nu genomleva, den är till största delen den svenska vänsterpolitikens skuld, säger herr Lindman vidare, nästan fullständigt förtigande det obestridliga faktum, att krisen är internationell till sin karaktär och att alla länder mer eller mindre hårt drabbas av densamma. I denna stil går herr Lindman på, och vårt lands högerpress, som alltmera utvecklas till att bli en sannskyldig skam för Sverge, applåderar högljutt.

En av herr Lindmans största bragder under valrörelsen, är utan tvivel hans Varbergstal. Det åhördes enligt Nya Dagligt Allehanda av omkring 3,000 tacksamt lyssnande hallänningar. Till text för dagen hade den flotte amiralen tagit: Vilka bli följderna av en socialistisk majoritet? Herrn Eugen Richter, den htitills oöverträffade mästaren i fråga om att måla upp vrångbilder av socialdemokratins syftemål, har fått en farlig konkurrent om denna ära i den svenske högerledaren.

Ett av herr Lindmans allra praktfullaste slagord heter: Bakom socialiseringstanken ligger fiendskap mot kapitalet. Detta är inte bara en lögn, det är samtidigt en dumhet så stor, att även den, som är ett barn i fråga om nationalekonomiska spörsmål, inte kan göra annat än dra på munnen åt eländet. Herr Lindman hade naturligtvis lika gärna kunnat säga: Bakom socialiseringstanken ligger fiendskap emot att människorna skola ha mat, kläder, bostäder. Ty meningen blir precis densamma.

Kapital i nationelekonomisk mening är ju allt det, som skapar fram det människorna behöva för sitt uppehälle. Produktionsmedel, transportmedel, förvaringsmedel, omsättningsmedel — allt sådant är huvudparten av det existerande kapitalet. Den som är fiende till detta och vill ödelägga detta, han fräter på mänskligheten existensmöjligheter. Socialiseringstanken syftar ingalunda till att förstöra kapitalet. Tvärtom har den satt till mål, att göra kapitalet ännu lämpligare att i förening med naturens gåvor och den mänskliga arbetskraften framskapa det människorna behöver. *Utveckling av kapitalet,* så borde i stället socialiseringstankens innebörd skrivas ut. Den som det allra minsta bemödat sig att tänka sig in i dessa problem, han vet också, att socialiseringstankens målsmän såsom ingångsspråk för sina strävanden alltid sätta: *Ökning av produktionens avkastning.* Likaledes vet han, att en av socialisternas förnämsta anklagelser mot den bestående ekonomiska ordningen är, att det slösas så ofantligt med kapital, eller med andra ord, att produktionsapparaten genom en massa ofullkomligheter, som för det mesta förorsakas av det härskande systemet, ej är verkligt effektiv. Socialisterna vilja giva *kapitalet som sådant* möjligheter att så långt det går med hänsyn till förefintliga betingelser utnyttja sina krafter. Socialisering är ej kapitalets fiende, den vill befria kapialet från dess värsta fiende — det kapitalistiska systemet. Detta system är nämligen ingen speciell vårdare av det kapital, som nu ligger under dess domvärjo. Kapitalet syltas genom det rådande systemet in i tulltaxor, spekulationer, jobberier, och ledes därigenom många gånger in på rent improduktiva områden, där det ofta dör i den osundt ekonomiska atmosfären.

Herr Lindman har ridit på en tom fras, när han beskylt socialisterna för fiendskap mot kapitalet. Eller kanske gör han sig skyldig till samma löjliga misstag, som är så vanligt bland bolsjevismens okunnigaste adepter? Kanske blandar han ihop kapital och kapitalism? Så mycket värre för det system, han försvarar, som synnerligen inte längre till kan vara betjänt av en dylik förespråkare.

Alldeles riktigt säger herr Lindman, att kapitalet uppkommer genom sparsamhet. Men det uppkommer inte såsom herr Lindman vill låta påskina huvudsakligen genom fattiga jordbrukares och andra sådana människors flit och förutseende. Under det nuvarande systemet har kapitalet till största delen sitt ursprung i, att de stora massorna av arbetare och konsumenter stått i den ställning att de tvungits att spara för framtiden, men inte åt sig själva utan åt den privatkapitalistiske innehavaren av produktionsmedlen. Kapitalisten har nämligen kunnat göra sina stora vinster genom att i fabriken underbetala arbetaren samt genom att på marknaden skinna konsumenten. På detta sätt har uppstått stora fonder, vilka till stor del, det måste oförbehållsamt erkännas, ha använts till att utveckla produktionsmedlen.

Intet samhälle, som vill ha någon livskraft för framtiden, slipper naturligtvis ifrån att spara. Det är alldeles givet, att av dagens produktionsresultat måste avsättas en del för morgondagen. Men detta kan väl i all rimlighets namn tillgå på annat sätt än att fattigt folk med hungerpiskan på ryggtavlan tvingas till sparsamhet, vars innebörd och värde de icke på något sätt kunna fatta.

Den som inbillar sig något sådant som att socialisterna inte tänka att tillgodose denna ofrånkomliga sparsamhet, han är antingen en charlatan eller också en dumbom. Redan Marx tryckte starkt på nödvändigheten av sparsamhet i ovan angivna mening, vilket framgår bl. a. av hans svidande kritik av Gothaprogrammet.

Detta nationalekonomiska sparsamhetsmoment är i särskilt hög grad inrymt i socialiseringstanken. Den rationaliseringsprocess inom produktionen, som under nuvarande ordning är omöjlig att fullt genomföra, men som socialiseringen kommer att taga såsom sitt första ögonmärke, är mera än någonting annat ägnat att befordra sparsamhet i denna mening. Koncentrering, normalisering, intensifiering genom bättre arbetsorganisation — i detta ligger ökade möjligheter att lättare framställa det man behöver för dagen och alltså även större chanser att få något att spara till i morgon. Den behövliga upprensning inom produktionen, som kommer i och med socialiseringen, skall göra det möjligt att effektivt trygga framtiden genom klok sparsamhet.

När herr Lindman breder ut sig om sparsamheten, så framställer sig osökt den frågan: Hur pass sparsamt är det kapitalistiska system, som herr Lindman svettas och står i för att försvara? Motsatsen till sparsamhet är slöseri. Professor Emil Sommarin säger i ett av sina nationalekonomiska arbeten: "Verkningarna av lättsinniga spekulationer äro ofta desamma som av slöseri. Använder någon jord, kapital eller arbetskrafter på ett sätt som icke bär sig, kommer underskottet alltid att föranleda förluster, vilkas betäckande minskar tillgångarna för honom själv eller andra och i så måtto verkar ruinerande".

Ett så beskaffat slöseri hör till ordningen för dagen i herr Lindmans lovprisade kapitalistsamhälle och det lär väl näppeligen bli avskaffat så länge den dyrbara "näringsfriheten" skall råda. Se bara på gründerverksamheten under krigsåren! Vi taga bara en för detta slag av ekonomisk verksamhet typisk industri: kullagerindustrin. Svensk Handelstidning meddelade härom dagen en del intressanta saker beträffande denna industri. Under högkonjunkturens toppunkt 1917 bildades bolag efter bolag för tillverkning av kullager, det ena större än det andra. Efter endast några få månaders försöksdrift ansåg man den uppfinningen, som tillverkningen skulle bygga på utexperimenterad, och tiden mogen för drift i större skala. Väldiga fabrikskomplex uppfördes under stora svårigheter att anskaffa material, och när man så var färdig att begynna tillverkningen, var högkunjunkturen slut och de glänsande vinstmöjligheterna förbyttes i oundvikliga förluster. Av kullagerbolagen står nu kvar endast ett att räkna med, det redan vid krigets utbrott 7 år gamla S. K. F. (Sv. Kullagerfabriken). Det sammanlagda aktiekapitalet för de huvudlöst grundade kristidsföretagen var över 40 miljoner kronor. De förluster, som gjordes voro enorma. För en del bolag strök hela aktiekapitalet.

Här ha vi ett skolexempel på det som professor Sommarin kallar slöseri. Exemplen skulle kunna mångdubblas. Så ser det system ut, som herr Lindman så ivrigt försvarar. *Det är intet sparsamhetens system.* Tvärtom är det ett system för det mest upprörande nationella slöseri, man kan tänka sig.

Den ivrige högeraposteln kör naturligtvis fram med 8-timmarsdagen för att riktigt bevisa det socialistiska slöseriet. I Varberg talar han om "socialdemokraternas ansträngningar att minska produktionen genom lagstadgad inskränkning av arbetstiden". Har nu produktionen verkligen minskat genom 8-timmarsdagen? Om den saken råder delade meningar. Så finnes det t. ex. yrkesinspektörer, som i sina rapporter vitsordat lagens goda inverkan på produktionen och som fastslå, att arbetsresultat till och med blivit bättre efter lagens införande. Herr Lindmans påstående på den punkten måste siffermässigt bevisas, innan man behöver taga honom på allvar.

På slutet av sitt Varbergstal har herr Lindman trillat så långt i utförsbacken, att han inte drar sig för att peka på den ryska bolsjevismen och säga: Där ser ni hur det blir här i Sverge om socialisterna få makten. Sådant sludder har ingen vettig människa någon som helst anledning att diskutera. Var man och kvinna i detta land, utom den mest förstockade kretsen kring herr Lindman, vet annars, att den svenska socialdemokratins väg icke går i samma riktning som den ryska bolsjevismens. Sverges socialdemokrati omfattar den demokratiska socialismens och det planmässiga framstegets tankar.

Den svenska högern har tydligen uppgivit försöket att med sakskäl möta den oemotståndligt framtågande socialdemokratin. Med hetsens och lögnens vapen söker den komma arbetarepartiet till livs. Må denna arbetareklass, vars herravälde man så fruktar, på valdagen gå fram till seger!

Till Västerbottens kvinnor!

Ni känna bättre än Edra män, vad det innebär att mannens inkomster bliva mindre då livsmedelspriserna stiga;

Ni veta, vad det innebär att t. ex. vetemjölet höjts i pris med 12 öre pr kg.;

Ni veta följderna av ytterligare höjningar;

Ni ha sannerligen ingen anledning till tacksamhet mot dem, som genomdrivit dessa höjningar;

Minns då, att högern, bondeförbundarna och två tredjedelar av liberalerna hjälptes åt att vid senaste riksdagen höja mjöltullen.

Socialdemokraterna äro absoluta motståndare till *alla fördyrande* tullar.

Rösta därför med denna partibeteckning vid stundande val!

De arbetslösa och valet.

Till de arbetslösa, som ställa sig liknöjda inför valet, riktar Västmanlands Folkblad några allvarsord.

När det nu med full rätt klagas över att understödet blivit nedsatt och nödhjälpslönen blivit sänkt, då bör det en gång för alla ihågkommas, att orsaken till detta är att söka i riksdagens beslut. Socialdemokraterna motionerade om och kämpade för ett högre anslag, som skulle möjliggöra ett drägligare understöd, men de borgerliga partierna, som ju ha majoritet, röstade för det lägre anslaget. Hade arbetarna vid valet 1920 bevakat sina intressen och inte släppt in så många högermän och bondeförbundare i riksdagen, då hade det kanske varit möjligt att få det av socialdemokraterna föreslagna beloppet. Den arbetslöse kan sålunda med full rätt ställa sig framför de arbetare, som förra året lågo hemma valdagen, och säga rent ut så här: Ni bära ansvaret för att understödet blivit otillräckligt! Men sanningen vill man inte höra talas om, ty många av de nu klagande skulle få slunga sig själva de orden i ansiktet. I stället göra många vad de kunna för att ta heder och ära av de arbetarerepresentanter, som i riksdagen och på andra områden gjort vad de kunnat för att vinna det mesta möjliga åt de arbetslösa, men icke förmått vad som omöjligt är.

På utgången av de nu förestående valen beror det hurudant det skall bli med hjälpen under nästa år. Vilja de arbetslösa, att obetydligt eller intet anslag skall lämnas, då hängiva de sig åt bolsjevikiskt resolutionsmakeri och försvåra arbetarepartiets framryckning genom att skolka på valdagen. Vilja de det — nåväl, då må de handla så. Men då må de också bära ansvaret den dagen understödet är slut. Vilja de däremot att riksdagen skall inskränka på de onödiga utgifterna och giva ökad hjälp åt de arbetslösa, då må de också bidraga till att giva arbetarepartiet så stort inflytande i riksdagen att partiet förmår genomdriva sina krav. Gör man i det fallet ej sin plikt, då har man sig själv att klandra den dagen högern och bondeförbundarna stå där som segrare och hjälpen uteblir. Då är det emellertid för sent att åstadkomma någon ändring. Vid valet i september skall det avgöras. Då skall det visa sig om arbetarna förmå fatta vad saken gäller.

Vid val

av tidning från huvudstaden välj då den bästa och billigaste. Gynna arbetarnas egna organ.

Läs!
SOCIAL-DEMOKRATEN

Prenumeration mottages å alla postkontor.

Sjöbergs Rak- & Frisérsalong.

Kungsgatan 44

Försäljer: Hårvatten, Brillantine, Svavelpomada, Lavendeltinktur, Hårkardor och Friserkammar.

Rikst. 319 *Umeå* Rikst. 319

Bonden-arbetaren.

Berättelse av —o.

Det var en gång en bonde som hade ett litet lättskött hemman och en trevlig gård. En trind och arbetsvillig "pärla" i stallet, sex högmjölkande kossor i ladugården, en tjock nasse som var slaktfärdig till jul och en tupp med familj som varje morgon hälsade solens uppgång. En arbetsam och värdig hustru som låtit den kraftiga maten sig väl smaka och tre avkomlingar som skulle hava en god uppfostran och säker framtid prydde köket så att far kunde med nöje äta och smälta varje måltid. — Hördu mor, jag får ingen ro för den där inspektoren. Han har nu i dag bjudit mig mycket pengar för vårt hemman. Du vet ju att det är ett långsamt liv att plöja jorden, så och skörda, sköta kreaturen och passa upp alla som vilja köpa våra produkter. Vi säljer jord och skog, hus och hem, räntan på kapitalet blir ju minst ett tusen kronor. Jag kan arbeta någon månad och förtjäna de höga dagpenningarna, som betalas över allt, om det behövs för hushållet. Man kan väl flytta till vår lilla stad och taga livet som jag sett de göra där. Arbeta några timmar om dagen och sedan sätta sig på biograf eller tillsammans med grosshandlaren eller disponenten som äro så förtjusta i mig för mitt goda smör, mina ägg och potatis. Nog får jag vedergällning för gammal ridderlighet bara vi flyttar dit. Då slipper du arbeta och våra barn behöva ej draga sig i smutsen på vår bondejord. Vi hyr oss en bostad, köper mat för räntan av det kapital vi får och då det lämpar sig går går jag ut och tjänar en stor dagpenning som vi kunna använda till att roa oss och barnen med." — "Ja pappa lilla, du är ju van att få din vilja igenom och du får väl även denna gång handla efter dina beräkningar. Men kom inte efteråt och ångra dig och ställ oss inte utan mat. Så att jag kan undfägna vem jag vill efter min vana. Men skall du sälja pärla och vår nya trilla? Om du vill ut och visa herrskapet." — "Åh, jag tjänar nog så pass att vi kunna köpa oss en bil mor lilla. Sitta på försätet och vrida i den där ratten det är nog betydligt lättare än att hålla in vår bångstyriga pärla i krokarna!"

I närheten av staden fick Johan Jonsson hyra ett rum och kök. Hyran var stor, tjugofem kronor i månaden, men det fanns vattenledning och elektriskt ljus och så var det inte långt till torget där alla goda matvaror funnos och kyrkan låg så till att man kunde gå dit och höra ett guds ord utan att behöva åka efter häst lång väg. Och så var bostaden på övre våningen så att utsikten var god och vad bättre var så bodde det flera familjer i huset så att tillvaron blev mindre trist och om man gick bort en gång så behövde inte huset lämnas ensamt vind för våg.

När Johan Jonsson väl hade flyttat och kommit sig någorlunda i ordning i sitt nya hem där hans möbler togo största platsen fick han äntligen tid att lugnt slå sig ned och föra en ordentlig kassabok. I sitt tankearbete störde han alldeles oförberett av det oljud som grannens barn förde i nedre våningen. Han räknade och skrev ideligen fel och kände sig för första gången illa till mods med sin nya tillvaro.

"Det är bäst, lilla mor, att vi går ner till staden i afton. Vi hava ju tid nu. Flickorna laga kvällsmat och pojken får läsa så länge han vill. Vi går in till grosshandlaren, jag behöver en ny kassabok."

Grosshandlaren som väl visste att Jonsson sålt sitt hemman mottog honom nu som en värdig kapitalist. Disponenten fick en vink om främmandet och Jonsson skulle som nyinflyttad stadsmedborgare bjuda på en glad afton, ehuru det var väl känt att Jonsson ej brukade smaka starka drycker när som helst så att han blev förändrad till sinnet. Disponenten, som var väl förtrogen med att behandla kunder av detta slag, gjorde snart upp aftonens program och sedan mor lilla kommit underfund med att hennes sällskap inte var så önskvärt, lämnades mannen i sina kunders vård. Disponentens ljusa syn på Jonssons framtid och grosshandlarens föreställningar om de höga daglöner som betalades och vilka pengar som kunde sparas av en arbetssam man gjorde en så behaglig verkan jämte det sötsura vinet att Jonsson kände sig både rik och förståndig. Ett kontant lån på fem tusen kronor till disponenten och atonens kalas var den första nöjesaffären för den nye stadsmedborgaren. Då Johan Jonsson fram på natten kom till sitt nya hem fann han dörren stängd och dundrade därför rätt vårdslöst för att komma in. En hotfull röst i förstugan mötte honom och det var nära att han ådragit sig stryk av sin granne för att han på ett sådant sätt ofredade folk mitt i natten. "Är jag då inte herre i mitt hus?" tyckte Jonsson, "då jag betalar hyran?" Lilla mor, som aldrig sett sin man i sådant tillstånd började hysa farhågor för stadslivet och förebrådde sin man att icke upprepa sådana skamliga uppträden. Påföljande dag skulle Jonsson fortsätta sin bokföring men det gick inte bättre nu än dagen förut. Flera störande oljud i nedre våningen och så det det obehagliga uppträdet med grannen under natten. Flyttningen hade blivit alldeles för dyrbar. "Tänk, mor lilla, dessa snikna bönder som vi hade till grannar tog tolv kronor var för ett lass hit, som är en lindrig dagskörning." "Ja, far det var då inte för mycket. Du tog tolv kronor om dagen för du körde jord åt torparen därhemma också!" — "Jag körde strängt i tolv timmar, vet du." — "Nej, jag såg att vår pärla gick i två timmar på torparens bästa hövall och åt medan du gjorde dig till att laga plogen och den andra dagen kom du hem och skulle taga seldonet och så tog du raster ändå, så att inte arbetade du några tolv timmar." — "Du skall inte förarga mig med orättvisor dem tål jag fortfarande inte!"

Så småningom började matförrådet, som medtagits från hemmanet att taga slut, smör, bröd, mjölk, kött och fläsk, allt skulle köpas bitvis från torget och pengar behövdes dagligen. Kvartalet hade gått, lyset och vattnet skulle betalas och räntan på kapitalet lät vänta på sig hela året. "Hur skall det gå i fortsättningen", undrade Jonsson. — "Åh, sade mor, "du har ju kapital att betala av. Du skulle ju arbeta och förtjäna stora dagpenningar, det är kanhända lagomt att börja redan nu." — "Ja, lilla mor, i morgon skall jag ut och pröva lyckan."

Johan Jonsson uppsökte arbetsplatser i tre dagar men återvände utan arbete. I skärgården hade han visserligen fått anställning på en ångare, som lastade virke, men han vågade inte vistas i lastrummet av fruktan för att träffas av någon fallande planka, och arbetet i övrigt såg honom allt för brådstörtat och riskabelt ut. Och att hyra rum och köpa mat i skärgården för sig och i staden för familjen det kunde inte bära sig. Till sist lyckades Jonsson få arbete med vedsågning hos sin gode vän grosshandlaren mot en viss överenskommen timpenning. Då arbetet var färdigt och likvid skulle utfalla hade Jonsson beräknat betydligt högre antal timmar än vad grosshandlaren antecknat. — "Jonsson har kommit tio och femton minuter för sent flera dagar, stått och språkat med sina bekanta under arbetet och vilat sig på sågbocken långa stunder varje dag, sådan tid betalar inte jag." - "Åh, snälla grosshandlaren, det är påkostande att så enträget såga ved på annans gård och det är nödvändigt att få vila någon stund emellanåt. På kvällarna när jag kommer hem från arbetet skall jag såga ved för mitt hushåll också. Det är ju ingen kraft i den mat man köper här så att man kan hålla ut i arbetet. Den där vattenuppsyningsmannen, som kom till mig häromdagen och skulle hava fem kronor för att mor hade hällt kaffesump i vattenledningen förstår väl grosshandlaren att jag måste gräla med en stund. Han kom till mig, polisen också, och sade att jag fick inte ställa min egendom så där vid husväggen för det såg så illa ut från gatan. Jag hade en del egendom som inte gick att sälja på auktion till fullt pris och dem tog jag med vid flyttningen, men nu finns det ju inte husrum, därför måste jag ställa dessa saker ute mot väggen och det är förbjudet i den här jäkla sta'n. Jag grälade med polisen så att han hotade mig, om jag inte skulle be om ursäkt, och det gjorde jag innan han gick. De andra, som jag talat med under arbetet, är gamla bekanta, som bara hälsat på mig och sedan har dem gått genast!" — "Ja, men Jonsson förstår väl att då han enligt vår uppgörelse skulle arbeta bara åtta timmar om dagen så bör han på den övriga tiden kunna ordna sina privata angelägenheter. Jag betalar inte mer än det som är upptecknat här!" — "Hördu mor, grosshandlaren gav mig endast sex kronor om dagen och så räknade han av flera timmar för att jag rätat på ryggen och hälsat några gamla bekanta som gått förbi. Man kan väl inte arbeta som en maskin heller." — "Åh, fick du sex kronor om dag bör du väl ändå vara belåten. Torparen som arbetade åt dig på hemmanet fick bara hälften så mycket och ändå arbetade han tolv timmar om dagen." — "Ja, visst mor lilla, men då fick han fri mat av oss också." — "Åh, den maten stod dig inte så dyr. Vi togo ju bara en krona och femtio öre om dag då inspektoren åt hos oss och torparen fick bra mycket sämre mat. Nu måste du lämna pengar till skor åt mig och barnen. Jag kan inte gå på torget om dagarna i bondkängor och köpa mat och söndagsskorna äro utslitna. Här nöter jag och barnen snart ut ett par skor efter de grusiga vägarna. Du är ju utan arbetsskor du också." — "Ja visst, i arbetet här håller inte ett par skor länge. Men jag kan inte nu igen taga pengar från banken och köpa bort till hushållet. Och det jag tjänat hos grosshandlaren har gått en del till kaffe och dricka under arbetet och det jag har kvar måste du väl köpa mat för. Du får taga några par skor på kredit tills jag får lyfta räntan på våra pengar." — Efter många ansträngningar lyckades Jonsson att få ett ackord på grundgrävning till en byggnad i närheten av staden. Sent på hösten var arbetet färdigt men då hade Jonsson förkylt sig grundligt i det kalla vattnet som samlades i schaktet och vilken sjukdom de dåliga skorna voro stor skuld till. En häftig inflammation lade honom på sjukbädden och doktorns omedelbara påkallande var enda åtgärden till räddning. För tillfället fanns endast en vikarierande doktor ledig, som bodde ett långt stycke från staden och Jonsson drabbades därigenom av ett kostsamt läkarbesök. Han hade aldrig förut varit sjuk och utgifterna för skjuts åt doktorn voro värre att smälta än medicin och doktorns arvode ty hans minnesvärda Pärla hade ingenting kostat honom när det varit fråga om skjuts för hemmets angelägenheter. När Jonsson tillfrisknat och väl omräknat inkomster och utgifter för året såg han att inom en allt för snar framtid skulle hans kapital vara slut. Han kunde numera aldrig släppa tanken på sitt gamla hem och längtan efter det lugna och självständiga liv som han levde där plågade honom mer än fruktan för framtiden.

En dag infann sig Jonsson hos inspektoren och bad att få återköpa sitt hemman men det var omöjligt. Han erbjöd sig att återbetala köpesumman om han kunde få igen gården, åkerskiftet och beteshägnaden. Inspektoren skulle således få all skogsmark för intet om köpet fick återgå, men det var lika omöjligt. Bolaget hade köpt ägorna omkring hemmanet och ville hava stora områden för att få en trevlig skifteskarta. Om Jonsson återbetalar tio gånger beloppet kan inte köpet återgå. På återresan kunde Jonsson ej motstå frestelsen att se sitt gamla hem där han lekt sitt liv som barn och fader. Nu stod den förut så livfulla mangårdsbyggnaden öde och tom. De vackra gårdsträden voro delvis förstörda och den stora furan vid uthusväggen som stått sedan farfars tid och som Pärla brukade stå och vila sig vid var nu borta. När Jonsson tittade in genom ett av de trasiga fönstren till köket och såg spiseln där mor brukade stå och laga den goda och kraftiga maten kändes det så som om benen ej längre skulle kunna bära honom. Han måste sätta sig ned på marken och stora tårar runno för första gången sedan han blev man utför hans kinder. Dessa usla lögnare som inbillat mig att tusen kronor är nog att leva på för mig och min familj och dessa tega bedragare som ropat över hur lätt det är att tjäna stora dagspenningar. Nu har jag det sämre ställt än vår gamle torpare. Gå omkring hela veckor arbetslös — lyckas man äntligen att få arbete så skall man gå som en fånge under kontroll och klockslag. O, vad jag gjort orätt mot dessa arbetare förut i mitt liv. Om jag ändå följt min kära hustrus råd, hon som hade tjänat andra och prövat vad det vill säga att känna sig underdånig och frukta för fattigdom hela livet igenom. När Jonsson hemkom från resan till den gamla hemorten var han utarmad till både kropp och själ. Hans hustru fruktade för att han på nytt skulle insjukna och ville att han skulle stanna hemma några månader och försöka att vila sig och hämta krafter. Skattsedlarna hade visserligen kommit och skulle betalas på viss tid, men det fanns ju pengar i banken att tillgå. — "Hördu pappa lilla, du tjänade bra mycket pengar i fjol ändå! Den kommunala skatten slutar på ett hundratjugosju kronor och några öre." — "Åh, nog vet jag vad min inkomst steg till. Jag fick elva hundra kronor för grundgrävningen, sjuttiofem kronor för vedsågningen och 50 kronor för staketet som jag satte upp." — "Huru mycket fick du för dikningen av hyresvärden?" — "Ja, honom var jag ju skyldig på hyran så det räknas väl inte på skattsedeln men arbetet värderade han till sjuttiofem kronor." — "Har du inte deklarerat?" — "Jo visst! Jag skrev att vi hade sålt hemmanet och att pengarna som vi fick för det gick till skulder och så uppgav jag en osäker fordran, disponenten vet du!" — "Ja, se här skattsedeln, det stämmer ju alldeles med din förtjänst, om du räknar det du tjänade av hyresvärden, det är också inkomst förstår du." — "Stämmer, tror du verkligen att vi nu skola skatta så mycket! Medan jag hade hemmanet och var förmögen skattade vi på denna sedel några kronor över femtio. Detta kan inte vara rätt, vi hava fått fel skattsedel!" — "Nej du lilla pappa! Jag trodde också att det var orätt skattsedel och gick därför och frågade grannen här nere, men han sade att det var alldeles rätt. Du vet ju att torparen därhemma hade alltid större skatt än vi. Han måste ut och tjäna pengar kontant för att kunna föda sin familj då vi levde fritt av hemmanet och fick pengar över i tysthet ändå." — "Men att du inte skämmes för att gå ditner och prata med karlarna om våra angelägenheter! Att bo i ett sådant här hus där män och kvinnor från flera familjer måste springa om varandra flere gånger om dagen och barnen skrikak från alla rum, det tål inte jag, det är mycket bättre att hava en liten koja långt in i skogen och bo där ensam." — "Käre Johan, du är inte lik dig längre. Har inte vi varit goda vänner och alltid litat på varandra, din vilja har ju varit den bestämmande. Jag har funnit mig i allt. Du har alldeles säkert ådragit dig någon sjukdom som plågar ditt sinne. Låt oss gå till doktorn och höra vad han säger om dig. Du skulle ju besöka honom för att taga en livförsäkring, sade du!" — "Livförsäkring? Jag har intet arbete att förvänta och inga pengar till att betala doktor och livförsäkring med. Vårt kapital blir ju slut om några år med så stora utgifter och små inkomster som vi hava!" — "Ja, men ser du inte huru sparsamt vi leva, jag och barnen äro ju riktigt magra nu. Du förstår, att allt vad man skall köpa är ju så dyrt. Jag måste köpa några halmsäckar i veckan till att byta om i bolstervaren och bara det kostade en krona och femtio öre säcken!" — "Hör dessa djävlar till bönder! Betalade du verkligen så mycket?" — "Ja, men du tog sjuttiofem öre säcken då du sålde därhemma, minns du. Den bonde jag köpte av hade forslat halmen hit och flera som köpte sade att priset var det vanliga!" — "Giv mig skattsedeln jag skall gå till den som taxerat mig!" — "Nej, du får inte gå. Det är prästen som varit ordförande vid taxeringen och om du går till honom så kan du inte uppföra dig anständigt. Du blir numera alldeles ursinnig. Ditt lugna och stillsamma sätt har du förlorat. — Jag har tänkt att gå till prästen och höra vad det kostar för pojken att fortsätta i skolan och då skall jag tala med honom om våra skatter." Mor Jonsson hade förberett sig hela dagen på sitt besök hos prästen och hon träffade honom efter beräkning på arbetsrummet alldeles ensam. Prästfar kände väl igen mor Jonsson sedan en tid tillbaka då Jonssons som bondfolk voro i tur att hålla middag för prästerna vid husförhöret i byn. Han bad henne därför att vara välkommen till hjärtat av socknen. "Men varför sålde far det vackra jordbruket, mor Jonsson?" — "Ja, han tyckte att det var så arbetsamt och besvärligt med jordbruk." — "Ja, kära mor, det är nog sant, jag har också jordbruk och det går bra att skörda, men då man skall så och sköta jorden som sig bör och hålla husen vid makt så blir det arbetsamt och dyrt." — "Nej, det är då inte sant. Medan vi hade hemmanet blev det pengar över. Då åkte far till staden nästan varje lördag och sålde produkter från gården för femtio och hundra kronor varje gång och dessutom hade vi andra inkomster från hemmanet. Vi födde ju fars gamla föräldrar också så länge de hade förmåner från gården. Men säg, snälla prästfar, varför hava vi nu så stora skatter, jag måste be att få detta rättat. Prästfar var ju med och taxera även i år." — "Ja, det är riktigt, men fru Jonsson förstår att Jonsson har tjänat kontanta pengar, — låt mig se skattsedeln — trettonhundra kronor. Det är nog alldeles rätt efter de uppgifter vi fått därifrån Jonsson arbetat. Ni har väl kapital kvar från hemmansförsäljningen också?" — "Ja, vi hade visserligen tio tusen då vi flyttade hit och en osäker fordran men om några år är det slut om inte far kan förtjäna mer än hittills." — "Åh, har Ni så stort kapital, då skulle skatten varit större. Nu kan Ni lingrigt sagt dubbelbeskattas ett annat år." — Mor Jonsson var färdig att falla i gråt för första gången sedan hon blev arbetarfru, men hon påminde sig de dispyter hon haft med bättre folk sedan hon tjänade piga och tog mod till sig. — "Får jag be prästfar säga mig, varför våra skatter voro så små medan vi voro bondfolk? Nu har vi ätit upp förtjänsten för året, räntan och en del av kapitalet, och ändå skola vi betala nära tre gånger så mycket i utskylder som då. Menar prästfar allvar med det?" — "Jag måste rätta mig efter de lagar, som bestämma huru folket skall beskattas. Förstår inte fru Jonsson det. Vi hava lagar för vårt timliga och andliga liv, som vi äro skyldiga att följa." — "Ja, snälla prästfar, det har jag och min man alltid gjort förut men nu är han så ond på allting. Och jag fruktar att han blir en farlig socialist. Kunde han bara få arbete och förtjäna så att utgifter och inkomster gingo ihop så skulle han nog bliva bättre. Och kan inte prästfar hjälpa mig att få mindre skatter, så fruktar jag att far lämnar mig och barnen åt fattighuset om en snar framtid. Vi hava ingen sysselsättning åt våra barn. De gå nu på gatan och lära sig ligabarns lekar och jag tror inte vi får råd att hålla ut något av dem i skolan. Medan vi hade jordbruket voro barnen så duktiga att hjälpa till med alla de sysslor som fanns att tillgå i hemmet men vad skall jag nu ställa dem i händerna. Själv är jag nästan arbetslös. Säg prästfar! Giv mig ett råd innan det blir alldeles för sent!"

Umeå 1921. A.-B. Västerbottens Nyheters tr.

Till Sverges kvinnor inom arbetareklassen!

Edra män ha under mer än en generation förberett och till slut uppnått den politiska demokratins triumf. Tack vare denna ha Sverges kvinnor erhållit lika inflytande på lagstiftningen och samhällets utveckling som männen. Vid riksdagsmannavalen i höst skola kvinnorna för första gången såsom fullmyndiga medborgare utöva sin medborgarrätt och fullgöra sin medborgarplikt.

Det är ett utomordentligt viktigt ögonblick i Sverges historia som stundar. Om och på vad sätt kvinnorna använda sin rösträtt kommer att bli avgörande för den riktning, utvecklingen i vårt land under de närmaste åren skall taga. Arbetareklassens livsintressen stå på spel vid valen.

Arbetarnas hustrur förstå kanske ännu bättre än männen själva, vad det betyder, **om livsmedlen, kläderna och skodonen fördyras.** Faran att så kommer att ske är hotande nära. Om högerpartiet eller bondegrupperna komma att öka sin styrka i den riksdag, som skall väljas, komma vi att gå en hänsynslös förhöjning av alla tullar till mötes och därmed inträder en automatisk fördyring av alla nödvändighetsvaror.

Den lagstiftning om 8 timmars arbetsdag, som ägt rum bland annat **till skydd för arbetareklassens familjeliv,** hotas med utplånande eller förstöring, om de nämnda reaktionära partierna skulle lyckas i sina strävanden att uppnå ökad makt.

De skatter, som hårdast tynga på arbetarnas små inkomster, nämligen de indirekta, skulle komma att ökas, för att de stora inkomsttagarna skulle slippa med så mycket lindrigare skatter.

En förstärkning av kapitalist- och storgodsägareväldet är överhuvudtaget för arbetareklassen och för Eder, som dela arbetareklassens lott, en fara, vilken med all makt måste avvärjas. Vi äro övertygade att de arbetareklassens kvinnor, som deltaga i valen, skola ställa sig på samma sida som männen, men förvissningen härom hindrar icke att en katastrof för arbetareklassen kan inträffa vid årets val, **om kvinnorna i nämnvärd utsträckning skulle försumma att deltaga** i valet. Om arbetarekvinnorna hålla sig borta från valet är detta lika värdefullt för reaktionen, som om de skulle direkt stödja densamma. I själva verket bygger reaktionen sina icke dolda förhoppningar om framgång för sina arbetarefientliga strävanden först och främst därpå att arbetareklassens kvinnor, ovana vid sina nya rättigheter och utan tillräckliga insikter om deras ofantliga betydelse, skola avhålla sig från att rösta. Det är detta som icke får ske.

Vi vädja till Eder industriarbetare- och lantarbetarekvinnor, till de självförsörjande kvinnorna och till alla deras likställda och liktänkande att stödja en politik, som satt till sitt mål att höja de arbetande klasserna upp till en högre ekonomisk, social och kulturell nivå och att förbereda ett samhällsskick, där arbetets ära icke blott blir ett talesätt utan erkännes i anda och sanning.

Vi vädja till Eder att varenda en samfällt med männen gå fram vid valen och rösta med

Arbetarepartiet.

För Sverges socialdemokratiska arbetareparti:

Hj. Branting, Ordförande. *Gustav Möller,* Sekreterare.

Insamling till valfonden.

Trots de svåra tider, under vilka arbetareklassen särskilt lider, måste vi vädja till den enskilda offervilligheten att skaffa socialdemokratiska partiet en tillräckligt stor valfond. Den nu förestående valrörelsen kommer nämligen, om den skall kunna föras med nödig kraft, att kräva en mera omfattande och intensivare agitation än någonsin.

Årets valrörelse är fylld av ovissa och oberäkneliga element, emedan nya väljarmassor nu för första gången vid valen skola ge uttryck åt sina meningar. Dessa nya väljarskaror äro mer än dubbelt så stora som den gamla beprövade valmanskåren. Envar bör sålunda lätt kunna förstå, att den nu inledda valstriden ställer *långt större anspråk* på en systematiskt genomförd och väl organiserad valagitation än någon tidigare valstrid.

För arbetareklassen gäller det att i den nya Andra kammaren erövra en sådan position, *att alla reaktionära attentat kunna slås tillbaka.* Detta kan icke ske med mindre än att den socialdemokratiska riksdagsgruppen förstärkes med många nya mandat. Utsikterna härtill äro ingalunda små, om blott partiets, distriktens och arbetarekommunernas ekonomiska resurser bli sådana, att de tillåta en verkligt storartad och systematiskt genomförd agitation.

Utan tillräckliga penningmedel är det omöjligt att göra vad som måste göras. Vi måste alltså vädja till varje partimedlem och till varje med arbetareklassens politiska kamp sympatiserande medborgare att avstå en dagsinkomst till socialdemokratins valfond. Den som fått en så försvagad inkomst under nu rådande förhållanden, att tecknandet av en dagsinkomst är omöjligt må teckna efter råd och lägenhet, men *den som alltjämt åtnjuter fasta inkomster, borde i år teckna två dagsinkomster till valrörelsen för att sålunda utjämna de svårigheter som skapas av arbetslösheten och arbetsinskränkningarne.*

Av valfondsmedlen tillfalla 70 procent partidistrikten och 30 procent partiet.

Redovisningen till partikassan skall ske senast den 10 instundande september.

Stockholm i juli 1921.

För SOCIALDEMOKRATISKA PARTISTYRELSEN:
Gustav Möller.

CAFÉ FLORA

KUNGSGATAN 64

REKOMMENDERAS

PIANORUM & DAMRUM

TELEFON 561

Arbetare och jordbrukare.

Ni främjar Edra egna intressen genom att taga Eder livförsäkring i Kooperativa Livförsäkringsanstalten Folket. Garantikapitalet sammanskjutet av Kooperativa Förbundet och fackföreningsrörelsen. Byggd på demokratisk grund. Försäkringstagarna äga ett bestämmande inflytande på förvaltningen genom valda ombud. Försäkringsvillkoren avpassade för mindre bemedlade. Redbara män och kvinnor, villiga arbeta för denna gren av kooperationen, kunna vinna ombudskap.

Anmälan göres till

Försäkringsanstalten Folket.
Distriktsombudsmannen,
Vännäs.

Rt. 44 Rt. 44